

DRET INTERNACIONAL PUBLIC

Curs Acadèmic 2019-2020

Prof. Karla D. Zambrano González

Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons
Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

TEMA 1. L'ordenament jurídic internacional

1.1. Comunitat internacional i Dret internacional. Evolució històrica i configuració actual.

- I. FORMACIÓ DE LA COMUNITAT INTERNACIONAL

A. L'origen històric de la Comunitat Internacional: segles XV y XVI -> **Tractats de Westfalia (1648)**, suposa el fi de la guerra dels 30 anys a més de consolidar els Estats-Nació.

- Amb la independència dels Estats Units en 1776, el sistema d'Estats deixa de ser únicament europeu, formant-se el "sistema d'Estats de civilització cristiana".
- Més tard, amb el Congrés de Viena de 1815, es constituïx en París la Santa Aliança (Rusia, Austria i Prússia). Els Estats Units evita l'influència de l'aliança europea amb la Doctrina Monroe en 1823.
- L'auge del sentiment nacionalista dels Estats fomenta l'independència d'alguns Estats europeus (Bèlgica, Noruega, Txecoslovàquia, Iugoslàvia i Hongria)
- Al llarg del segle XIX, el sistema internacional va ampliar-se amb l'admissió de nou Estats i en conseqüència la societat internacional d'Estats va adquirir una dimensió mundial que transformarà el Dret internacional.
- Entre 1914 i 1918 es va produir la Primera Guerra Mundial i va tindre gran transcendència en tot el món. En 1917 va triuflar en Rússia la revolució bolchevique, instaurant-se l'URSS com a superpotència mundial.
- 1919 —> Sorgiment de la Societat de Nacions (SDN).- Es la primera organització internacional que va contribuir al desenvolupament de les relacions entre Estats fins la seua desaparició.

- Dates claus SDN:
 - 1933 - Retirada de Japó de la SDN
 - 1936 - Retirada d'Italia de la SDN
 - 1939 - Expulsió de l'URSS per l'invasió de
- La SDN va ser incapaç d'evitar el desenvolupament de la Segona Guerra Mundial.

B. La Comunitat internacional després de la segona Guerra Mundial.

- Al finalitzar la Segona Guerra Mundial, els països guanyadors van crear l'Organització de Nacions Unides el 26 de juny de 1945.
- A més dels conflictes polítics i econòmics dels països desenvolupats i aquells en vies de desenvolupament, hi ha una confrontació entre les dos superpotències mundials: Els Estats Units i l'Unió Soviètica va produir que va produir un enfrontament i posicionament dels membres de l'ONU.
- Les relacions dels blocs occidental i oriental van passar per:
 1. Guerra freda (1945-1970)
 2. Coexistència pacífica (1970-1975)
 3. Distensió (1975-1989)

DURANT LA COEXISTÈNCIA PACÍFICA...

L'instrument principal amb el qual se van regular les relacions entre els dos blocs va ser la Declaració dels principis de Dret internacional referents a les relacions d'amistat i a la cooperació entre els Estats de conformitat amb la Carta de Nacions Unides.

= Resolució de l'Assemblea General de l'ONU nº 2625 de 24 d'octubre de 1970.

- Durant el període de coexistència pacífica es va formar un Dret internacional de perfils hegemònics, sense avanços a la cooperació internacional.
- La tensió entre el bloc oriental-occidental i les seues respectives aportacions dins del marc del dret internacional va contribuir la configuració del dret internacional dominant durant eixe període.

- Quant a la confrontación entre els països en desenvolupament i els desenvolupats, destaca una doble manifestació:
 - Política —> neutralisme polític—> objectiu de desenvolupament —> Els països del tercer món van establir el Moviment de països no alienats.
 - Econòmica —> reivindicació del N.O.E.I. El tercer món va lluitar per imposar un nou dret democràtic, igualitari i basat en la participació.

C. La Comunitat internacional en l'era de la globalització.

- Caiguda del muro de Berlín (9 de novembre de 1989) —> suposa un canvi en el context internacional posant la fi de l'era bipolar.
- Desaparició de l'URSS (Acords de Minsk y Alma Ata).
- Invasió iraquí de 1990 —> es va produir per primera vegada en l'història de l'ONU l'unanimitat de les grandes potències i resorgirà el CDS.
- Desapareix l'enfrentament bipolar encara que van aparéixer noves conflictes (Antiga Iugoslàvia, l'atac terrorista en els Estats Units, Al Qaeda i els països del Eix del Mal....)

- Actualment la Comunitat internacional viu uns temps de globalització imparable —> desenrotllament de la tecnologia i les comunicacions.
- Esta nova Comunitat es enfrontarà a grans reptes planetaris: Lluita per combatre el crim organitzat, el terrorisme, el control de fluxos migratoris, deteriori del medi ambient...
- Objectius de solidaritat —> 17 ODS

- II. ESTRUCTURA DE LA COMUNITAT INTERNACIONAL

- A. SUBJECTES I ACTORS EN PRESENCIA.

- Encara que la composició de la Comunitat internacional siga més heterogènea, els Estats soberans continuen sent l'element central del sistema.
- Els Estats es caracteritzen per la seua diversitat i poder.

Altres subjectes...

- Les Organitzacions internacionals: son associacions d'Estats que es constitueixen per acord entre els seus creadors amb motiu d'aconseguir objectius comuns.
- Exemples?

Altres actors...

- Organitzacions religioses, organitzacions no governamentals i altres organitzacions transnacionals...
- **empreses multinacionals**

B. RELACIONS DE DOMINACIÓ, RECIPROCIAT I COOPERACIÓ.

1. Dominació: la llei del poder.
2. Reciprocitat: la llei de l'acord.
3. Cooperació: la llei de la solidaritat.

C. TRÀNSIT DE LA SOCIETAT RELACIONAL A LA INSTITUCIONAL.

1. Societat relacional: estructura inorgànica, descentralitzada i anàrquica. No hi ha un super-Estat mundial que exercisca el seu poder.
2. Societat institucional: estructura més organitzada, orgànica i diferenciada (pacialment centralitzada).

- III. L'ORDENAMENT JURÍDIC INTERNACIONAL.

- A. CONCEPTE, JURIDICITAT I PECULIARETAT DEL DRET INTERNACIONAL

El dret internacional públic és el conjunt de normes, que agrupades en un sistema, forma l'ordenament jurídic de la Comunitat internacional.

- El dret internacional està format per regles que els propis Estats consideren i apliquen como jurídiques = generadores de drets i obligacions.
- Art. 96 CE 1. Els tractats internacionals celebrats vàlidament formaran part de l'ordenament intern una vegada hagen estat publicats oficialment a Espanya. Les seues disposicions només podran ser derogades, modificades o suspeses en la forma prevista en els mateixos tractats o d'acord amb les normes generals del Dret internacional.

- Peculiaritats i trets característics?
 - No hi ha un **legislador mundial** que promulgue i impose normes
 - El procés legislatiu es realitza a través de **convenis**, normes **consuetudinaries** resultants d'una pràctica acceptada o de principis generals
 - **Competència judicial?** Al dret intern ≠ al dret internacional → voluntària però no s'exclou.
 - No hi ha un sistema de sancions comú però això no implica la absència de responsabilitats (sancions institucionals, repressió dels crímens humanitaris... etc.)

B. CARACTERS DE L'ORDENAMENT INTERNACIONAL.

1. Vigència del principi d'efectivitat.- Els drets s'ajusten als fets.

- Triple funció: constitutiva, modificativa i adjudicativa.
 - Constitutiva.- reconeixement y consolidació definitiva d'una situació fàctica. Ex.: Quan es produïx l'existència d'un Estat per al Dret internacional?
 - Modificativa.- consolidació de les transformacions del Dret existent.
 - Adjudicativa.- solució de conflictes entre títols jurídics de diversos Estats

- Límits al principi d'efectivitat al Dret internacional:
 - No legitimació de les situacions radicalment antijurídiques.
 - Els Estats podran o no reconèixer una situació com legítima. Exemple: Nottebhom.

2. Caràcter consensualista de l'ordenament

- DIP = consensualista. Naix del consentiment de cada Estat i del consens comú dels Estats.
- El consentiment = voluntat dels subjectes és fonamental per a la configuració normativa del DIP = clau en els

C. EXISTÈNCIA DE NORMES IMPERATIVES: IUS COGENS INTERNACIONAL.

L'evolució del Dret internacional va tindre en especial consideració els interessos generals de la Comunitat internacional i així va consagrar **normes imperatives de Dret internacional general (ius cogens)**.

1. Consagració i caràcters de les normes de ius cogens

Art. 53 i 64 del Conveni de Viena de 23 de maig de 1969

“És nul tot tractat que, en el moment de la seua celebració, estiga en oposició amb una norma imperativa de Dret internacional general. Per als efectes de la present Convenció, una norma imperativa de Dret internacional general és una norma acceptada i reconeguda per la Comunitat internacional d’Estats en el seu conjunt com a norma que no admet acord en contra i que només pot ser modificada per una norma ulterior de Dret internacional general que tinga el mateix caràcter.”

- Art. 64 Convenció de Viena (1969).
- L'aparició d'una nova norma imperativa de Dret internacional (*ius cogens*) si sorgix una nova norma imperativa de Dret internacional general, tot tractat existent que estiga en oposició amb eixa norma es convertirà en nul i acabarà.

- Characters:
 - Imperativitat.
 - Generalitat.
 - Jerarquía.
 - Possibilitat de transformació.

2. Determinació de les normes de ius cogens.

- Codificació? Llista de normes de ius cogens?
- CDI de les Nacions Unides —> pràctica dels Estats i jurisprudència dels tribunals internacionals —> elaboració d'una llista de normes de ius cogens en el Dret internacional contemporari.

- Exemples reconeguts:
- La prohibició del recurs a la força en violació dels principis de la Carta de les Nacions Unides (particularment l'agressió).
- El principi d'igualtat dels Estats i el de llibre determinació dels pobles (en els termes reconeguts pel Dret internacional).
- Les normes relatives a la protecció dels Drets fonamentals de la persona (prohibició esclavitud, tortura)
- Normes relatives a crims internacionals (genocidi, crims de guerra...)
- Normes que protegeixen interessos fonamentals relatius a la protecció del medi ambient.

